

Sygn. akt I ACa 871/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Hanna Nowicka de Poraj
Sędziowie:	SSA Jerzy Bess (spr.) SSA Zbigniew Ducki
Protokolant:	st. prot. Sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 9 kwietnia 2013 r. sygn. akt I C 788/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony powodowej Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. na rzecz strony pozwanej (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I ACa 871/13

UZASADNIENIE

Strona powodowa Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w C. wniosła o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego – bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) z dnia 17 lipca 2006 r., wystawionego przez stronę pozwaną (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Oświęcimiu z dnia 1 sierpnia 2006 r., sygn. akt I Co 1338/06, a także o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu strona powodowa wskazała w pierwszej kolejności, iż roszczenie strony pozwanej uległo przedawnieniu.

Ponadto strona powodowa wskazała, że powstanie w toku upadłości likwidacyjnej tytułu egzekucyjnego, jakim jest wyciąg z listy wierzytelności (art. 264 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze) powoduje utratę mocy wcześniejszego tytułu egzekucyjnego, w tym przypadku bankowego tytułu egzekucyjnego, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, to tym samym nie może być egzekwowana wierzytelność stwierdzona tym wcześniejszym tytułem egzekucyjnym, co uzasadnia wniesienie powództwa w oparciu o przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Strona pozwana (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Krakwie wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2013 r. sygn. akt I C 788/12 oddalił powództwo i zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej zwrot kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w rozważaniach prawnych wskazał następujące motywy rozstrzygnięcia:

Skoro roszczenie strony pozwanej nie uległo przedawnieniu, to strona powodowa nie może skutecznie uchylić się od żądania spełnienia świadczenia na rzecz pozwanego Banku. Tym samym wierzytelność stwierdzona bankowym tytułem egzekucyjnym, może być dochodzona w postępowaniu egzekucyjnym.

W ocenie Sądu drugi z podniesionych przez powoda zarzut utraty mocy bankowego tytułu egzekucyjnego również nie zasługuje na uwzględnienie.

Strona powodowa powołała się na stanowisko, że w przypadku, gdy upadły był dłużnikiem osobistym wierzyciela, to wyciąg z listy wierzytelności zastępuje wcześniej powstały tytuł egzekucyjny, który w tym przypadku traci moc, co oznacza że wierzyciel nie może prowadzić egzekucji na podstawie wcześniej posiadanego tytułu egzekucyjnego. Przepis art. 264 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r., nr 1112, z późn. zm.) stanowi bowiem, że po zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego wyciąg z zatwierdzonej przez sędziego-komisarza listy wierzytelności, zawierający oznaczenie wierzytelności oraz sumy otrzymanej na jej poczet przez wierzyciela, jest tytułem egzekucyjnym przeciwko upadłemu.

Powyższe stanowisko strony powodowej nie znajduje jednak potwierdzenia w aktualnym orzecznictwie. W uchwale z dnia 5 marca 2009 r., sygn. akt III CZP 3/09, LEX nr 485195 Sąd Najwyższy wskazał, że sądowy tytuł wykonawczy wydany przeciwko dłużnikowi, co do którego następnie ogłoszono upadłość, nie traci z mocy prawa wykonalności w części, co do której wierzytelność nim stwierdzona została umieszczona na prawomocnej liście wierzytelności sporządzonej w toku postępowania upadłościowego.

Ponadto zdaniem Sądu Najwyższego samo umieszczenie wierzytelności na prawomocnej liście wierzytelności, sporządzonej w toku postępowania upadłościowego, nie stanowi zdarzenia określonego w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Powyższe stanowisko znalazło również odzwierciedlenie w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 listopada 2007 r., sygn. akt I ACa 1152/07, LEX nr 333667, w którym wskazano, że wierzyciel, którego należności nie zostały spłacone w postępowaniu upadłościowym, może następnie dochodzić ich na zasadach ogólnych. Nie przeszkadza temu fakt, że ma on wyciąg z listy wierzytelności niezaspokojonych w postępowaniu upadłościowym, na podstawie którego też może prowadzić egzekucję, zatem może korzystać z jednego i drugiego narzędzia. W uzasadnieniu do tego wyroku Sąd Apelacyjny wskazał na ratio legis poprzednio przepisu art. 170 Prawa upadłościowego (jego odpowiednikiem jest obecnie obowiązujący przepis art. 264 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze), że jego celem „było uproszczenie procedury dochodzenia przez wierzyciela roszczeń zgłoszonych do masy upadłości w przypadku ukończenia lub umorzenia postępowania upadłościowego. W szczególności umożliwiał on egzekucję wierzytelności każdemu wierzycielowi, którego wierzytelność została wpisana na listę wierzytelności, bez konieczności uprzedniego przeprowadzenia postępowania sądowego i uzyskania orzeczenia (wyroku bądź nakazu zapłaty). Przepis ten nie niweczył jednak uprawnień banków wynikających z przepisów obowiązującego wówczas prawa bankowego,

odnośnie możliwości wystawienia bankowego tytułu wykonawczego i przeprowadzenia egzekucji w oparciu o ten tytuł”.

W ocenie Sądu słuszne jest stanowisko strony pozwanej, wyrażone również w uzasadnieniu do cytowanej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2009 r., sygn. akt III CZP 3/09, że stosowanie w niniejszym przypadku w drodze analogii przepisu art. 295 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, odnoszącego się nota bene wyłącznie do upadłości z możliwością zawarcia układu, stanowiącego, że ujęcie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym na liście wierzytelności w tym postępowaniu powoduje utratę mocy uprzednio wydanego tytułu wykonawczego z mocy prawa, jest niedopuszczalne, gdyż ustawodawca nie zamieścił podobnej regulacji w przepisach dotyczących upadłości likwidacyjnej, co wydaje się być celowym zabiegiem legislacyjnym. Ponadto zupełnie odmienna jest sytuacja prawna wierzycieli dysponujących tytułami wykonawczymi w postępowaniu upadłościowym układowym i likwidacyjnym.

Wobec powyższego należy przyjąć, że samo zatwierdzenie listy wierzytelności w postępowaniu upadłościowym nie stanowi zdarzenia uzasadniającego pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego wydanego przed wszczęciem postępowania upadłościowego, obejmującego tę samą wierzytelność. Jednak dla pozbawienia wykonalności takiego tytułu wykonawczego może mieć znaczenie wynik postępowania upadłościowego, jeżeli w jego toku wierzytelność ujęta na liście została w całości lub w części zaspokojona, to w tym zakresie wcześniej powstały tytuł wykonawczy mógłby być pozbawiony wykonalności ze względu na wygaśnięcie zobowiązania.

Podsumowując stwierdzić należy, że bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) z dnia 17 lipca 2006 r., wystawiony przez (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Oświęcimiu z dnia 1 sierpnia 2006 r., sygn. akt I Co 1338/06 nie utracił z mocy prawa wykonalności, co do wierzytelności w nim stwierdzonej, wobec umieszczenia tej wierzytelności na prawomocnej liście wierzytelności sporządzonej w toku postępowania upadłościowego.

Mając na uwadze powyższe, na mocy powołanych uprzednio przepisów Sąd powództwo oddalił.

Powyższy wyrok został w całości zaskarżony przez powoda, który oparł apelację na zarzucie mającego wpływ na wynik sprawy naruszenia prawa procesowego poprzez niezastosowanie przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 264 ust. 1 i art. 295 ust. 1 ustawy z dnia 28.02.2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, w sytuacji, gdy na wniosek pozwanego wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne na podstawie bankowego tytułu wykonawczego z dnia 17.07.2006 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 01.08.2006 r., pomimo umieszczenia wierzytelności objętej powyższym tytułem wykonawczym na prawomocnej liście wierzytelności sporządzonej po wydaniu ww. tytułu wykonawczego, w toku postępowania upadłościowego pod sygn. akt VIII GUp 19/07 Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie. Na tej podstawie powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na Recz powoda zwrot kosztów postępowania za obie instancje.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i o zasądzenie od powoda zwrotu zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i poczynione na ich podstawie rozważania prawne, uznając je za własne.

Trafnie więc w odpowiedzi na apelację pozwany podnosi, że w odniesieniu do kwestii utraty mocy prawnej przez bankowy tytuł wykonawczy, niezasadne jest wnioskowanie na podstawie analogii art. 295 ust. 1 p.u.n., stanowiącego, że z dniem uprawomocnienia się postanowienia zatwierdzającego układ tytuły egzekucyjne oraz wykonawcze, które stanowiły podstawę do prowadzenia postępowań egzekucyjnych, tracą z mocy prawa wykonalność. Przepis powyższy konkretyzuje konsekwencje zatwierdzenia układu w postępowaniu układowym, natomiast ustawodawca nie zamieścił podobnej regulacji w przepisach dotyczących upadłości likwidacyjnej. Odwołując się do racjonalności zamysłu ustawodawcy, brak zbliżonej regulacji z art. 295 ust. 1 p.u.n. w postępowaniu likwidacyjnym jest celowym zabiegiem legislacyjnym. Stosowanie wnioskowania per analogiom uzasadnione jest w przypadku podobnych stanów

faktycznych. Zastosowanie analogii legis w tej sytuacji nie jest uzasadnione z uwagi na odmienną sytuację prawną wierzycieli dysponujących tytułami wykonawczymi w postępowaniu upadłościowym układowym i likwidacyjnym. Jak już wspomniano poprzednio, w postępowaniu upadłościowym z możliwością zawarcia układu, wierzytelności ulegają zredukowaniu, natomiast obowiązek ich zaspokojenia wynika z „nowej podstawy”, jaką jest układ. W postępowaniu likwidacyjnym, które miało miejsce w przedmiotowej sprawie, sytuacja powyższa nie ma miejsca i stosowanie analogii art. 295 ust. 1 p.u.n. nie jest uzasadnione, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku.

Ponadto, niejako na marginesie należy stwierdzić, że rację ma również pozwany podnosząc, że nawet gdyby przyjąć, zgodnie z przywoływanym przez stronę powodową wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2006 r., III CSK 156/06, że „tytuł egzekucyjny obejmujący wyciąg z zatwierdzonej listy wierzytelności zastępuje poprzednio wydany tytuł egzekucyjny, w szczególności wykonalny wyrok, który z mocy prawa traci znaczenie jako tytuł egzekucyjny zachowując je w tej części, której nie obejmuje postanowienia o uznaniu wierzytelności”, roszczenie o odsetki, w tym odsetki w związku z zabezpieczeniem nadal może być egzekwowane na podstawie bankowego tytułu wykonawczego. Zgodnie z art. 92 ust. 1 p.u.n. z masy upadłości mogą być zaspokojone odsetki od wierzytelności, należne od upadłego, za okres do dnia ogłoszenia upadłości. Odsetki należne Pozwanemu od dnia 30 kwietnia 2010 r. będą dalej, gdyż nie zostały uznane na liście wierzytelności i nawet jeżeliby uznać, że bankowy tytuł egzekucyjny został zastąpiony przez listę wierzytelności w części uznanej na liście, nie traci on jednak mocy prawnej w stosunku do części wierzytelności nieuznanej w postępowaniu upadłościowym.

Dodatkowo, wierzytelność została zabezpieczona dwoma hipotekami umownymi kaucyjnymi a ponadto zastawami rejestrowymi. Zgodnie z art. 92 ust. 2 p.u.n. przepis dotyczący zaspokajania odsetek od wierzytelności z masy upadłości za okres do dnia ogłoszenia upadłości nie dotyczy odsetek od wierzytelności zabezpieczonych hipoteką, wpisem w rejestrze, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym albo hipoteką morską. Odsetki te mogą być zaspokojone tylko z przedmiotu zabezpieczenia. Zgodnie z przepisem art. 92 ust. 1 p.u.n. wierzyciel nie może żądać odsetek od dnia ogłoszenia upadłości, jeżeli jego wierzytelność ma być zaspokojona z ogólnych funduszy masy upadłości, razem z innymi wierzycielami. Art. 92 ust. 2 p.u.n. stanowi, że nie dotyczy to sytuacji, gdy „wierzytelność jest zabezpieczona wymienionymi w nim prawami zastawniczymi, przy czym chodzi tu o dwa różne skutki: pierwszy polega na tym, że odsetki od wierzytelności należnej od upadłego liczy się także za czas po ogłoszeniu upadłości, drugi zaś skutek - na tym, że cała suma odsetek, należnych za okres do dnia ogłoszenia upadłości i po tej dacie, może być zaspokojona tylko z przedmiotu zabezpieczenia” (S. Gurgul, Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz. Wyd. 8, Warszawa 2011, art. 92 para. 22). „Odsetki te są należne i mogą być zaspokojone, jednak nie uwzględnia się ich na liście wierzytelności, a jedynie w odrębnym planie podziału sum uzyskanych ze sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia”. (P. Zimmerman, Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz. Wyd. 2, Warszawa 2012, art. 92 para.2).

Zatem powyższa argumentacja przemawia za tym, że bankowy tytuł egzekucyjny nie utracił mocy prawnej. Jest to poparte zamysłem ustawodawcy, który zróżnicował skutki postępowania upadłościowego układowego względem postępowania upadłościowego likwidacyjnego. W postępowaniu likwidacyjnym nie dochodzi do utraty mocy prawnej tytułów egzekucyjnych i nie jest zasadne stosowanie analogii art. 295 ust.1 p.u.n. Biorąc pod uwagę zabezpieczenia wierzytelności, jak i możliwość dochodzenia odsetek można stwierdzić, że wyciąg z zatwierdzonej przez sędziego komisarza listy wierzytelności nie skutkuje utratą mocy wcześniejszego tytułu egzekucyjnego i nie zamyka możliwości dochodzenia wymagalnej wierzytelności.

Dlatego też Sąd Apelacyjny, uznając apelację za bezzasadną, orzekł jak w pkt 1. sentencji na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono jak w pkt 2 sentencji według zasady odpowiedzialności za wynik postępowania określonej w art. 98 § 1 k.p.c., natomiast co do wysokości zgodnie z § 2 ust 1 i 2, § 6 pkt 7 oraz § 12 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163 poz. 1349).